

- передбачено обов'язковість застосування програмно-цільового методу на державному й місцевому рівнях (за рішенням відповідної місцевої ради) із проведенням оцінки ефективності бюджетних програм;
- зазначено складання головними розпорядниками бюджетних коштів плану діяльності на наступні за плановим два бюджетних періоди;
- передбачено застосування програмної класифікації видатків, кредитування державного бюджету та місцевого бюджету з урахуванням типової програмної класифікації видатків.

Дослідивши зміст нового Бюджетного кодексу можна відмітити, що на відміну від попереднього він сприятиме активізації розвитку програмно-цільового методу бюджетування, тому що даний нормативний документ уперше визначив порядок застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі на рівні державного й місцевих бюджетів, що дало змогу зосередити увагу не тільки на можливостях бюджету (існуючих ресурсах), а й на тому, як найефективніше їх використати з метою отримання конкретних результатів. Поряд з тим у Кодексі окреслені особливі складові програмно-цільового методу (бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм), порядок здійснення оцінки ефективності бюджетних програм, порядок використання коштів бюджету за бюджетними програмами, а також порядок складання прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетних періоди. В новому Кодексі вперше закладені правові підвалини для розробки середньострокового бюджетного прогнозу як у цілому для бюджету, так і на рівні головних розпорядників бюджетних коштів.

Вважаємо, що значна увага, приділена застосуванню програмно-цільового методу бюджетного процесу, створить міцне підґрунтя для переходу в перспективі до ефективного середньострокового та довгострокового способів формування бюджетів, що відповідатиме найкращій міжнародній практиці.

**Я. О. Гусев, здобувач**

*ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

## **СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖЕНЬ НА ДОСТУП ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ**

Уже протягом багатьох років як на рівні державного управління, так і серед банківських практиків та науковців тривають важливі

дискусії з приводу необхідності подальшого розкриття національного фінансового ринку для іноземного капіталу різного походження та об'єктивного визначення якості таких заходів. Кожна держава, встановлюючи “правила гри” для суб'єктів банківського ринку, керується загальновизнаними принципами підтримання конкурентних відносин між банками.

Наприклад, у Бразилії застосовуються такі обмеження на входження іноземних учасників на ринок банківських послуг: 1) збільшення розміру і ваги участі в статутному капіталі банків та приватизації державних установ; 2) доступ іноземних компаній до фінансової національної системи може бути закритий центральним банком у випадках порушення стійкості платіжного балансу; 3) купівля нерезидентами державних фінансових інститутів дозволена у випадках, коли для придбання використовуються тільки іноземні кошти, або за наявності спеціального дозволу Міністерства планування і бюджету.

У Канаді встановлено ліміт сумарного розміру активів дочірніх банків, який контролюється нерезидентом не із США, 12 % від сукупних активів банківської системи. Для відкриття більш ніж одного філіалу неамериканським дочірнім банком в цій країні вимагається дозвіл відповідних органів.

У Франції введено “національний режим” по відношенню до банків, які не є членами ЄС. У цій країні в процесі приватизації інвесторам не із ЄС не може бути реалізовано більше ніж 20 % статутного капіталу установи.

В Ісландії розмір прямих інвестицій в банки країни обмежений лімітом в 25 % сукупного статутного капіталу усіх банків.

У Мексиці застосовуються такі обмеження на входження іноземних учасників на ринок банківських послуг: 1) на період не більше трьох років, починаючи з 2000 р., встановлюється можливість збереження максимальної питомої ваги участі в капіталі банку країни на рівні 25 %; 2) при перевищенні питомої ваги 25 % участі в банківському капіталі нерезидентів із країн – членів ОЕСР можуть бути проведені консультації з метою аналізу впливу цих банків на економіку країни з можливою часовою фіксацією ліміту цієї участі; 3) дочірні фінансові установи, які контролюються нерезидентами, не можуть створювати філіали, агентства і дочірні структури за межами країни.

У Норвегії дочірні банки нерезидентів створюються на умовах взаємності, а до 1995 р. створення філіалів іноземних банків було заборонене.

У Туреччині дозволений порядок створення філіалу або дочірнього банку нерезидентами. Кількість відкритих філіалів іноземних банків не

може перевищувати п'яти (два в Стамбулі та по одному в інших містах). Для першого філіалу встановлено вимогу мінімального розміру додаткового капіталу у розмірі 10 млн. дол. США, діє принцип взаємності.

У США федеральна резервна система може відмовити комерційному або інвестиційному банку, який контролюється нерезидентом, у виконанні ним функцій дилера державних цінних паперів, якщо на американські банки у зазначеній сфері не розповсюджується національний режим. Крім того, діє цілий ряд обмежень на рівні окремих штатів.

Досвід свідчить, що рівень присутності нерезидентів у банківській системі визначається режимом їх доступу, який має широку градацію і адекватний місцевим банківським установам, а також корелює не тільки з економічними потребами в іноземному капіталі, але і з чинниками політичного характеру.

**Ж. М. Довгань**, канд. екон. наук, доц.,  
*Тернопільський національний економічний університет*

### **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ**

Рівень розвитку банківської системи залежить від багатьох факторів, у тому числі від фінансової стійкості комерційних банків. Фінансова стійкість, прозорість і прогнозованість розвитку банківської системи дозволяють істотно збільшити передбачуваність діяльності банків для інвесторів і підвищити привабливість для інших економічних суб'єктів. Проблема забезпечення фінансової стійкості банків є особливо актуальною в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків, ускладнення банківських продуктів, введення вимог нової Базельської угоди, загострення міжбанківської конкуренції, зростання банківських ризиків, а також кризових явищ у фінансовому секторі.

У сучасній банківській практиці оцінка фінансової стійкості повинна здійснюватися за такими напрямками: 1) оперативний моніторинг макроекономічної ситуації, а також тенденцій розвитку банківського сектору; 2) оперативний моніторинг діяльності конкретного банку (зміна клієнтської бази, умов залучення грошових коштів та видачі кредитів); 3) аналіз банківської звітності та вивчення динаміки зміни ключових показників діяльності банків (перевірка відповідності нормативам НБУ, побудова діаграм і моделей ліквідності, формування стратегій розвитку банку).